

1. přednáška – 24. září 2008

(doc.JUDr. Skulová, Ph.D.)

Pojem a charakteristika veřejné správy. Organizační a funkční pojetí veřejné správy. Místo veřejné správy v systému veřejné moci ve státě. Cíle a úkoly veřejné správy. Vztah veřejná správa – občan.

Teze:

I.

Pojem veřejná správa:

„Správa věcí veřejných ve společnosti uspořádané ve stát.“

Rozsah a druh „věcí veřejných“ – v základním rozměru určen zákony – mocí zákonodárnou. Veřejná správa tak naplňuje určité *cíle a úkoly* stanovené a svěřené jí zákony.

Veřejná správa je vykonávána *ve veřejném zájmu* (neurčitý pojem, někdy konkretizován zákony), na rozdíl od správy soukromé.

Je vykonávána *jako povinnost*, zákonem založená.

Disponuje *veřejnou mocí*.

Veřejná správa má zákonný základ.

Vykonávat ji mohou jen subjekty zmocněné zákonem nebo na základě zákona.

Svou mocenskou (mocensko-ochrannou) funkci může uplatňovat vždy pouze na základě zákona a v mezích zákona.

Toto jsou další hlavní odlišnosti od správy soukromé, resp. managementu.

(Pozn. - pojem „management“ – vznikl v oblasti řízení podniků, v oblasti soukromé správy. Manažerské přístupy se v evropské veřejné správě prosadily až po 2. světové válce, v našich zemích po roce 1990. Uplatnění manažerských přístupů je ve veřejné správě limitováno hledisky shora uvedenými.)

II.

Veřejná správa náleží do oblasti *moci výkonné*.

Základ jejího postavení, pravomoci a působnosti je vymezen akty moci zákonodárné.

Kontrolu veřejné správy v právním státě provádějí nezávislé soudy (moc soudní).

Z pohledu občana zákonodárce dává veřejné správě pravomoc rozhodovat a event. zasahovat, a pro případ event. porušení těchto pravidel ze strany veřejné správy je zde poskytována ochrana nezávislými soudy.

Základní nastavení tohoto vztahu je založeno v Ústavě ČR. Základní práva a svobody pak v Listině základních práv a svobod (součást ústavního pořádku ČR) , a dále v mezinárodních smlouvách, jimiž je ČR vázána (čl. 10 Ústavy).

Základní premisou je, že veřejná správa je služba občanům. („Státní moc slouží všem občanům....“ (Čl. 2 odst. 3 ústavy ČR).

III.

Veřejnou správu lze chápat jako organizační strukturu – uspořádání orgánů a osob vykonávajících správní činnosti = *organizační pojetí* veřejné správy.

Činnosti vykonávané veřejnou správou naplňují *funkční pojetí* veřejné správy.

Organizační a funkční stránka ve svém souhrnu – komplexu vytvářejí *systém veřejné správy*, tak jak reálně existuje.

Systém veřejné správy je komplexní společenský jev, jehož kvalita je dána kvalitou jeho jednotlivých prvků a subsystémů, které jsou vzájemně propojeny a vzájemně na sebe působí. Významně ovlivňují společenské prostředí a spravované subjekty, které zase zpětně působí na systém veřejné správy.

IV.

V tomto předmětu bude veřejná správa zkoumána v dimenzi ČR a evropské, a to v pohledu *správního práva* (tedy systému právních úprav, které se na veřejnou správu vztahují), tak v pohledu *správní vědy* (tedy oboru, který se zabývá jednotlivými stránkami reálného systému veřejné správy, snaží se pochopit jejich zákonitosti a přispět ke zefektivnění tohoto systému /systémů/. Někdy bývá tento obor označován jako *Veřejná správa*).

Veřejná správa jako multikriteriální společenský jev umožňuje a vyžaduje, aby byla zkoumána ve všech existujících aspektech - jako jsou aspekty právní, ekonomický, politický, personální, etický, informační, a další. K tomu jsou využívány poznatky příslušných vědních disciplín.

Na tomto základě lze formulovat náměty a doporučení ke zkvalitnění a zefektivnění systému veřejné správy nebo jeho částí.

x x x

Vybranými (podstatnými) stránkami veřejné správy se budeme postupně zabývat, tak jak poznatky o nich přináší vývoj správního práva a správní vědy (viz seznam přednášek ve Studijních materiálech).

V.

Prameny:

- Průcha, P.: Správní právo, obecná část: kap. 2 oddíl 1
- Skulová, S. a kol.: Základy správní vědy: kap. 2 oddíl 2.- 4.
- Hendrych, D.: Správní věda: kap. 1
- Pomahač, Vidláková: Veřejná správa: kap. 6
- ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava ČR, v platném znění

- Listina základních práv a svobod (usn. předs.ČNR č. 2/1993 Sb. , kterým se vyhlašuje LZPS jako součást úst. pořádku ČR), v platném znění

Otázky:

1. Definujte pojem veřejná správa a uveďte hlavní odlišnosti od správy soukromé.
2. Jaké je postavení veřejné správy v systému orgánů veřejné moci, a jaký je základ vztahu veřejné správy k občanům ?
3. Jaké jsou hlavní možné přístupy – pojetí veřejné správy, jak může být veřejná správa zkoumána ?